

Nr 317.

Af herr **Lindhagen m. fl.** *angående införande af enkammarssystem*
m. m.

Då den sammanfattande framställningen uti motionen nr 311 om *en demokratisk författningsrevision* ansetts böra splittras i särskilda motioner (se Andra kammarens protokoll för den 1 maj) få vi, under åberopande jämväl af de i motionen nr 316 för hela ämnet anförda skäl, härmed anförä följande beträffande särskildt:

Första kammaren.

Systemet med en första kammare är, liksom åtskilligt annat, företrädesvis en ärftlig belastning på vår författning. Den är tillkommen såsom en underpant för de konservativa intressena och ett vederlag för andra återhållande anordningar, som borttagits såsom alltför uppenbart gammalmodiga.

När man besinnar hvad denna institution verkat i vårt politiska lif, hur gryende förhoppningar kommit till korta inför densamma, hur mycket ärligt arbete i landet blifvit fruktlöst på grund af dess oböjliga motstånd, hur lidandet lämnats ohjälpt och orättvisorna upprätthållits, hur alla unga tankar slagit sig till döds mot dessa murar af omedgörlighet, då kan man väl ej tycka annat än att tiden bör vara mogen för höjandet af ett allvarligt kraf på att en sådan institution måste bort.

Man invänder häremot, att en första kammare behöfves i någon form såsom motvikt mot öfverilningar från den andra kammarens sida. Lifvets återhållande krafter äro dock sannerligen så många och mäktiga

ändå, att vi icke behöfva lägga oss vinn om att skapa flere hinder för människorna. Det undras för öfrigt om i vår tid en andra kammare, åtminstone i vårt klimat, är i stånd att ens någon gång förifra sig så, att den behöfver ett sådant förmynderskap. Dylika händelser bli i alla fall så sällsynta, att de väl få reda ut sig själfva och ej böra bestraffas med att låta den folkvalda kammaren gå med en ständigt black om foten.

I de nyaste författningarna uti främmande länder afskuddar man sig också alltmer detta ok. Med genomförandet af proportionella val till Andra kammaren bortfaller ännu mer befogenheten för en första kammare. Det är vaneföreställningarne, som äfven här i mycket behärska oss. I Norge med enkammarssystem lærer enligt hvad som uppgifves knappast kunna uppdrifvas någon högerman, som skulle falla på den tanken att vilja förorda inrättandet af en första kammare, hvilket allmänt skulle anses såsom något fullständigt oförnuftigt.

Hvilka omgångar och kostnader skulle ej dessutom besparas genom befrielsen från kammarens utväljande och dess fungerande efter valet. Det vore väl om landet finge samla sig om blott ett politiskt val.

Med allt detta har icke förmenats att ej stora brister kunna och skola häfta vid enkammarssystemet. Dessa sammanhännga dock med parlamentarismens brister i allmänhet och det blir framtidens sak att söka finna de tillbörliga utvägarne ur dessa svårigheter.

Vi måste således betona, att enkammarssystemet icke framstår såsom en alternativ lösning af första kammarens problem, utan måste vara den slutgiltiga lösningen. I detta afseende äro vi ock fullt eniga med den senaste socialdemokratiska kongressen, som nästan enhälligt uttalade att enligt dess mening borde »ett demokratiskt styrelsesätt konsekvent leda till enkammarssystem och i all synnerhet efter införande af proportionella val».

Detta utesluter emellertid icke att vägen dit kan gå fram öfver reformer af Första kammaren och äfven gör det. 1907 års regeringsförslag i författningsfrågan och det resultat, som framgick därur, var en ansats i sådan riktning. Vid samma års riksdag väcktes från olika håll motioner som ville gå vida längre i detta afseende genom att dels införa allmän och lika rösträtt vid kommunala val och dels stadga allenast suspensivt veto för Första kammaren. Dessa utsikter att snart vinna åtminstone någon lättnad i den börda, som kammaren lägger på det politiska arbetet, minskas ej genom att föra fram den såvidt vi förstå enda och riktiga lösningen, hvilket snarare bör skjuta på de partiella reformerna. Arbetet för införandet af allmän och lika kommunal rösträtt kommer under alla förhållanden att framstå såsom en fristående sak, då detta i

första hand är en kommunal reformfråga, oafsedt att den också indirekt har betydelse för Första kammarens bildande.

Då det är särdeles angeläget att det orättvisa och enligt erfarenheten synnerligen olägliga förmögenhetsstrecket för valbarhet till första kammaren afskaffas och valbarhet äfven bör tillägnas kvinna, så bör grundlagen omedelbart ändras i dessa afseenden. Det suspensiva vetot är en sak som hädanefter måhända kan förväntas blifva upptagen under trycket af ett starkt kraf i landet på Första kammarens afskaffande.

Den nya situationen synes oss emellertid af angifna skäl kräfva en ny framryckning äfven i denna punkt med ett yrkande på Första kammarens afskaffande.

På grund häraf yrkas

att Riksdagen ville beträffande *Första kammaren*

1:o) principiellt uttala sig för Första kammarens afskaffande samt införandet af ett enkammersystem särskildt nu efter genomförandet af proportionella val samt hos Konungen begära ett förslag till de ändringar i grundlagarna, som för en sådan tankes förverkligande skulle erfordras.

2:o) för sin del i afvaktan på en sådan reform antaga som hvilande till grundlagsenlig behandling följande förändrade lydelse af § 9 riksdagsordningen:

»Till ledamot i Första kammaren kan endast väljas man eller kvinna, som är röstberättigad inom sin kommun samt uppnått 30 års ålder.»

Stockholm den 1 maj 1912.

Carl Lindhagen.

C. Winberg.

R. Sandler.

Oskar Kloo.

Nils Helger.

I motionens syfte instämma

O. W. Edbom.

J. E. Berglund.

C. A. Svensson.